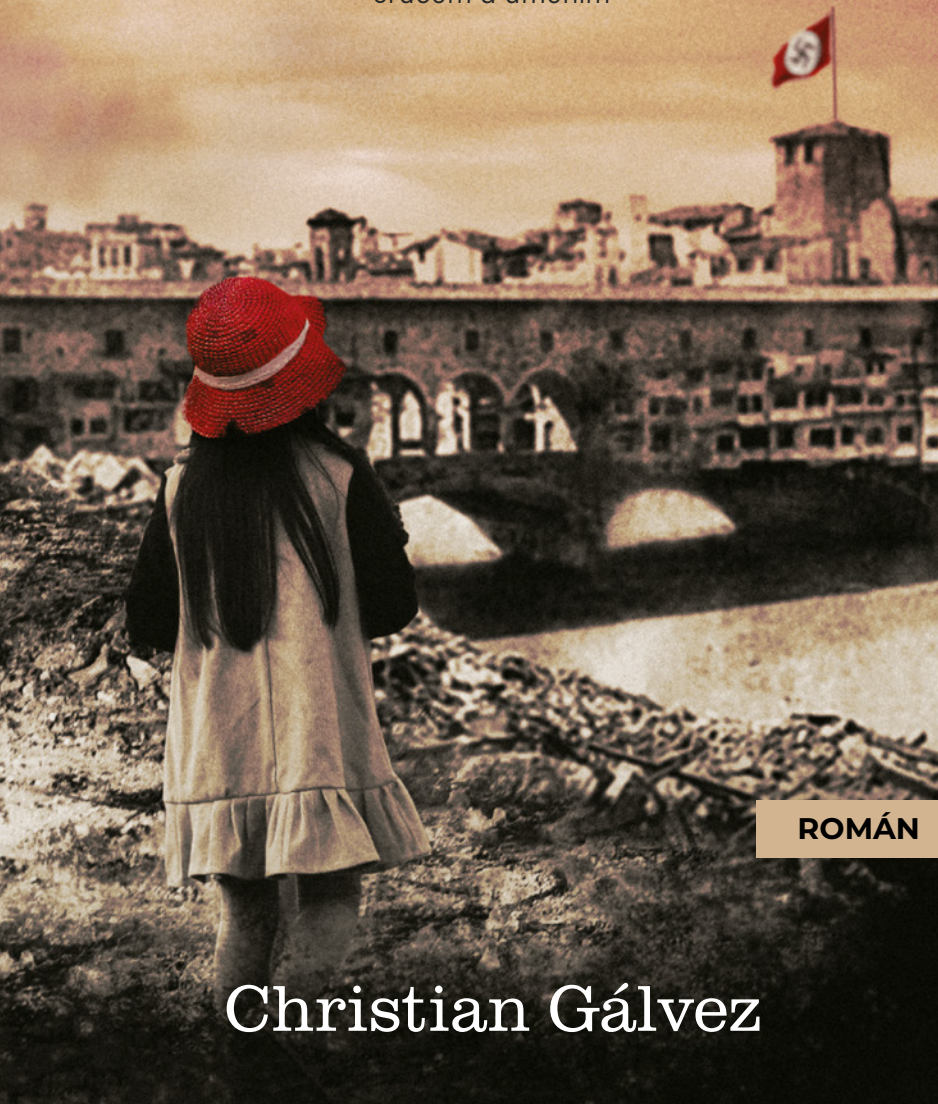

 metafora

dívka č. 37

Emocemi nabitý příběh dvou generací propojených válkou,
srdcem a uměním

ROMÁN

Christian Gálvez

Hannah, dívka č. 37. G. Wolf.

Jedna nečekaná věta v průkazu nacistického vojáka, nalezeném mezi věcmi zesnulé babičky, zasáhne v roce 2019 mladou Hannah přímo do srdce.

Jméno Wolf z ní vystoupí jako základní vodítko. Skrze něj se mladá Hannah ponoří do osudu své stejnojmenné babičky, která jako malá prožila druhou světovou válku v nacisty okupované Itálii, přestože o tom nikdy nemluvila.

Minulost a současnost se střetávají ve Florencii, která se v roce 1944 stala svědkem ničivého barbarství nacistů. Byla však i místem, kde jeden statečný muž zachraňoval nejen životy, ale i vzácné umělecké památky...

Román ve strhujícím tempu vynáší na světlo zapomenutý osud německého konzula v Itálii Gerharda Wolfa, který navzdory riziku pomáhal všem kolem sebe a před zničením zachránil mimo jiné i Ponte Vecchio, nejslavnější most ve Florencii.

Christian Gálvez

dívka č. 37

Přeložila Kateřina Tomcová

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Hannah © 2020, Christian Gálvez

Published by Penguin Random House Group, Barcelona

Translation © Kateřina Tomcová, 2021

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2021

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-585-2 (ePub)

ISBN 978-80-7625-584-5 (pdf)

ISBN 978-80-7625-175-5 (print)

Gerhardu Wolfovi,
živoucím symbolu lidské
odvahy a vzájemnosti.

Almudeně Cidové.
Jsi můj most ke štěstí.

Děti by měly dostat
od svých rodičů dvě věci:
kořeny a křídla.

JOHANN WOLFGANG VON GOETHE

1

Srpen 1944 Firence

Ve městě se vznášel pach střelného prachu a mramorové drti. A také porážky.

Dědictví rodu Medicejů se rozpadalo na kousky.

Do úst ji udeřila vojenská bota. Žena padla na záda.

Úder a pád na dlažbu náměstíčka Piazzale degli Uffizi zanikl v jekotu městských sirén. Vzlykala a přitom zjišťovala, že přišla o několik zubů a na obnošené šaty jí stékají kapky krve. Zaměřila vyděšený pohled na jejich paže s obávanou svastikou na rukávech. Jeden z nich, ten vyšší a silnější, si zhnuseně prohlížel holínku, na jejíž špičce se leskla krev. Na nadloktí měl pásku se znakem Organizace Todt. Ten druhý, menší muž s výraznými kouty a vlasy sčesanými na stranu, lhostejně přihlížel. Chyběla mu levá paže a pravou ruku měl částečně paralyzovanou. Byl členem elitních bojových jednotek Schutzstaffel, obávaných SS. Za nimi čekala na rozkazy skupina německých vojáků se samopaly MP 40 v ruce. Před nimi stál Fiat 1100 a vedle něj dvě bedny s cennými uměleckými díly připravené na odvoz. Žena se třaslavý-

mi pažemi zapřela o zem v pokusu vstát a zachovat si tak poslední zbytky důstojnosti. Ten hromotluk v uniformě jí prudce přišlápl ruku. Daniella zavyla bolestí. Okovaná bota jí usekla malíček.

„To stačí!“ ozval se hlas třetího muže na náměstí, který měl rovněž na rukávu pásku s hákovým křížem.

Nemusel se představovat. Oba pověřenci dobře věděli, koho mají před sebou. Vojáci sklopili zbraně. Bezruký muž se chopil slova.

„Heil Hitler!“ zařval procítěně. „Jsem Walter Reder, velitel šestnáctého pancéřového průzkumného oddílu SS.“

Oba vojáci patřili k popravčím oddílům.

„Heil Hitler! Jak jistě víte, Spojenci už brzy vstoupí do Florencie. Za pár okamžiků bude spuštěna operace Feuerzauber. Kesselring nařídil vyhodit do povětří všechny mosty ve městě. Musíte odejít,“ řekl důrazně nedávno příchozí.

„Víte, kdo to je?“ zeptal se Reder a hlavou kývl směrem k těžce raněné Židovce.

„Vězeňkyně. Schovávala se v galerii.“

Daniella nerozuměla ani slovo německy, ale bylo jí jasné, že mluví o ní. Byla vyděšená k smrti a počítala minuty, které pravděpodobně zbývaly do konce jejího života. Přitom dokázala myslet na jediné: na svou malou pětiletou holčičku, jež byla tak blízko – a přitom tak daleko.

„Jako všechna tahle spodina. Co tady ještě děláte? Ve městě už není bezpečno. Nečekají vás v Bolzanu?“ vyptával se Reder.

„Přesně tak, ale někdo musel zařídit, aby se těch pár uměleckých kousků, co tady ještě zbývá, odeslalo Führerovi. Já to mám na starosti. V Bolzanu čekají na tyhle obrazy,“ pronesl autoritativně.

„Zajisté.“

„Já tu mám úkol, zato vy – i ten váš kolega, který patří

k pohotovostní jednotce – se nacházíte dost daleko od své obvyklé operační oblasti.“

„Od operace Barbarossa na ruské frontě panuje v Organizaci Todt tak trochu... zmatek.“ V jeho slovech byl patrný nesouhlas. „Má tady spolu s Einsatzgruppe Itálie poskytovat logistickou podporu wehrmachtu. Rozkazy generála Fischera. Ztratili jsme Montecassino a padly obranné linie u Říma a Trasimenského jezera.“

„A každou chvíli padne i ta na řece Arno.“

„Vidím, že nemáte nic, čím byste provedl soupis děl.“

„Spojenci stojí před branami města. Neměl jsem čas se patřičně vybavit,“ vmlouval se muž.

Walter Reder vyzval toho dlouhána, aby zahledal v kapsách. Nakonec vytáhl malý sešitek.

„Tady máte,“ řekl Reder.

Příslušník Organizace Todt mu podal *wehrpass*, vojenský průkaz 129. divize. Patřil jistému Genzi Klinkerfutsovi, mladíkovi, jenž ve dvačtyřicátém padl v boji na ruské frontě. Čahoun, který celou dobu mlčel, se mezitím upřeně zadíval na tu Židovku. Jeho holínka už si připsala na účet dva zuby a jeden prst. Žena se před chvílí vyděšeně schoulila do rohu pod sochu Leonarda da Vinciho a tiskla si k tělu zmrzačenou ruku. Už si netroufala znovu vstát. Na zemi vedle ní bobtnala kaluž krve, ona však nepřestávala myslet na svou dcerku.

„Co potřebujete, můžete zapsat sem, ten průkaz už je jinak k ničemu. Takže v něm může být seznam kousků, které uznáte za vhodné,“ pokračoval člen SS. „Führer je milovník umění. Vydal rozkaz přestěhovat všechna díla, která vlastní v Rakousku, do dolů v Altaussee.“

„O tom jsem zpraven, děkuji. Florencii už zbývá jen pár hodin.“ *Wehrpass* zastrčil do náprsní kapsy. „Tak už jedte!“

„Heil Hitler!“ zakřičel Reder.

Dlouhán se však nepohnul. Oči dál upíral na Daniellu, na tu Židovku. Nakonec prolomil mlčení.

„Pojedeme. Ale nejdřív musíme uklidit náměstí. Jako jsme to udělali v Litvě.“

Příslušníci popravčí čety se přiblížili k ženě. Tělnatý voják vytáhl svůj Walther P38. V těsné blízkosti galerie Uffizi se ozvala exploze.

„Neslyšeli jste, co jsem řekl? Jeďte už! Tuhle teď potřebuji na nošení obrazů. Potom to udělám sám.“

Dlouhán namířil pistoli na Daniellu, ale krátce se k muži pověřenému vyklizením galerie otočil. Rychle zhodnotil, že u sebe nemá žádnou zbraň. S jistou nedůvěrou se mu zahleděl do tváře a pak mu svůj walther podal.

„Tak to udělejte!“ přikázal hlasem lačným po krvi a opakoval pořád dokola: „Udělejte to!“

Muž zbraň velice pomalu přijal. Namířil pohled na ženu, které po tvářích nepřestávaly stékat slzy. Oba nacisté a celá popravčí četa vyčkávali, až to provede. Znovu se podíval na vojáky.

„Máte jenom jednu kulku,“ pronesl zlomyslně ten dlouhán z Todtu.

Vojáci drželi vlastní zbraně v pohotovosti. Muž, který se ocitl v úzkých, v duchu analyzoval situaci. Nedaleko uvnitř dřevěné bedny spočíval obraz *Váza květin* od Jana van Huysuma. Znovu se upřeně zadíval na Daniellu. I ona využila posledních vteřin svého života k tomu, aby obrátila oči k druhé bedně stojící hned vedle Huysumova obrazu. Za krátkou chvíli se však její oči setkaly s pohledem muže, který v ruce držel pistoli. Kat jí zamířil na hlavu.

Daniella zavřela oči.

2

Současnost

Může člověk zdědit traumatickou vzpomínku?

Už vás ta otázka někdy napadla?

Badatelé prokázali, že některé strachy se mohou přenášet z generace na generaci, přinejmenším u zvířat.

Já si tu otázku kladu poslední dobou neustále.

Jmenuji se Hannah.

Mohla bych být vy. Mohla bych být kdokoli.

V obýváku mi z repráků hraje Einaudiho klavír. Pomáhá mi se soustředit. Hudba mi vůbec pomáhá ponořit se do myšlenek a utřídit si je v hlavě.

Všechno může začít jediným zvukem, jediným obrazem či slovem.

V mém případě to začalo telefonátem. Hovorem, který mi změnil život.

Znamenal pro mě obrat tváří v tvář realitě, která mi zůstávala skrytá přes sedmdesát let, protože tohle osud umí: postaví vám do cesty člověka, vzpomínku nebo věc, které vám převrátí naruby celou existenci. Jako byste se zničehonic ohlédli za sebe a našli tam tenoučké vlákno, které

Christian Gálvez

vás spojuje se vším, co bylo dřív. S vaším dávným, úplně prvním prapředkem.

A v té chvíli vyvstává ta zatracená otázka.

Můžeme zdědit traumatickou vzpomínku?

Na tuhle stezku se neustále vracím. Od té doby, od toho telefonátu.

Je to moje minulost.

Naše minulost.

Kvůli spravedlnosti.

A kvůli zachování vzpomínek.

3

Květen 2019 Firence

Každý víkend se Firence hemžila turisty.

Historické centrum města na řece Arno od pevnosti Fortezza da Basso až po baziliku Svatého kříže zaplavily organizované zájezdy, lovci selfčiek nebo obdivovatelé umění bažící po Stendhalově syndromu. Dvaadvacet stupňů, do nichž se město halilo, působilo víc než příjemně a zvalo k procházkám k Michelangelovu náměstí, kde se nabízely působivé výhledy na velkoměsto, jež nebylo třeba nijak zvlášť představovat.

Moje kamarádka Noa a já jsme společně bydlely poblíž kostela Santa Maria Novella v pronajatém bytě, kde jsme žily stranou neustálého přelévání turistů uvnitř liliového města. Vedle sebe jsem slyšela jakýsi hlas.

„S těmi přísliby se ty bestie dostaly k moci. Ale lhaly nám. Sliby nesplnily a nikdy je ani nesplní. Svobodu mají pouze diktátoři. Z lidí si dělají jen otroky. Pustme se do boje a proměňme sliby v realitu. Pojďme všichni bojovat za svobodu světa. Za zboření bariér mezi národy. Vymažme ze světa chamtivost, zášť a nesnášenlivost. Bojujme za

svět rozumu. Za svět, kde věda a pokrok může každého z nás dovést ke štěstí. Vojáci, ve jménu demokracie je třeba se sjednotit! Hannah... slyšíš mě? Ať jsi, kde jsi, dívej se vzhůru, Hannah. Mraky se rozestupují a mezi nimi prosvítá slunce. Opouštíme temnotu a míříme ke světlu. Kráčíme směrem k novému světu, ke světu, kde vládne dobro a kde se lidé dokážou povznést nad nenávisť, chamtivost a hloupost. Dívej se vzhůru, Hannah. Lidská duše dostala do vínků křídla a chystá se konečně vzlétnout. Letí k duhovému mostu, ke světlu naděje, k budoucnosti. K nádherné budoucnosti, jež patří tobě, mně, patří všem. Dívej se vzhůru, Hannah, dívej se vzhůru.“

„Hannah... slyšíš, co říkám?“

Najednou jsem se vzbudila. Kdosi mě volal jménem.

„Hannah, probud' se...,“ říkal ten hlas a třáslы mnou čísi ruce.

Rozhlédla jsem se kolem, abych se zorientovala. Krátké tmavé vlasy. Byla to Noa. Protřela jsem si oči, abych se trochu vzpamatovala. Zívla jsem.

„Tak šup, blončko, vstávat! Nebo tu proválíš celý odpoledne,“ prikazovala mi kamarádka a přitom se mě proti mé vůli pokoušela zvednout.

„Už jdu. Kolik je?“ zeptala jsem se a hrabala se z pohovky.

„Skoro čtyři.“

„Už?“ Přepadla mě nervozita.

Na mém macu právě končil *Diktátor* od Charlieho Chaplina. Světlé vlasy jsem si svázala do culíku a bosá, jen v prádle, jsem se vydala do koupelny opláchnout si obličej.

„Víš, že hlavní postava toho filmu se jmenuje Hannah? A že i Chaplinova máma se tak jmenovala?“ Podívala jsem se na sebe do zrcadla. „Páni, já mám zase šlehu.“

„Ne, to jsem teda nevěděla.“ Noa ve vedlejších pokojích tomu nevěnovala velkou pozornost a zaklapla notebook. „Tak dělej, obleč se! Jinak ti v Uffizi zavřou.“

Hodila jsem na sebe tričko, džíny a tenisky a popadla jsem batůžek od Davida Delfína. Zeige deine Wunde. Ukaž mi svou ránu. Tohohle návrháře jsem zbožňovala.

„Hannah!“ pokračovala jsem. „Jako moje babička, jako já! Není to úžasný?“

„Jasně, a taky jako Hannah Montana. Už jsi mi vykládala nejmíň tisíckrát, že máš symetrický jméno...“

„Je to palindrom!“

„No jo, tohleto. Hnidopiško!“

„Dělej, učeš se!“

Trochu jsme do sebe se smíchem strčily. Noa si schválně ještě víc rozcuchala vlasy. Vyšly jsme z domu a kráčely z kopečka po Via dei Fossi nedaleko dominikánské baziliky z patnáctého století, u zmrzlináře na rohu jsme si koupily latte macchiato do kelímku a pak jsme pokračovaly po Via della Spada směrem k náměstí Signorie. Přitom jsme se vyhýbaly turistům s kufry na kolečkách.

„Ale vážně, Noo,“ řekla jsem. „Nepřipadá ti zvláštní, že si Chaplin dělal z Hitlera legraci přímo uprostřed světové války? Četla jsem, že Hitler sám ten film viděl dvakrát. Podle mě to jeho závěrečné poselství určitě nepochopil. Sakra, je to horký!“ sykla jsem bolestí, když jsem ochutnala kafe.

Noa se se smíchem vyhnula mopedu, který kolem nás projel trochu rychleji, než by měl, a přitom se pokoušela zapálit si cigaretu.

„Jak ti to dneska ráno šlo?“ zeptala se mě, když poprvé potáhla.

„Hrůza. Strašně moc knihkupectví, i když třeba v Alfani nebo v Giorni jsem našla zajímavé věci. Potřebuju si utřídit všechny informace, co jsem shromáždila, protože jinak se v té disertačce utopím.“

„Jak se to bude jmenovat?“

„Ztvárnění emocí v renesančním malířství.“

„To je trefný název.“

„Vlastně je to pocta babičce. Renesanční malíři ji odjakživa fascinovali.“

„A tobě se nelíbí?“ optala se trochu překvapeně Noa.

„Víš, pro mě by bylo mnohem snazší analyzovat výrazy v díle Schieleho nebo Messerschmidta, to byli oba dost výstřední týpci. Jenže jsem babičce slíbila, že až jednoho krásného dne tu psychologii dostuduju, tak v doktorské práci spojím to, co každou z nás bavilo nejvíc.“

„Tak toho máš na celou knihu,“ odtušila nesoustředěně Noa, která se v té chvíli zahleděla na pohodlný komplet ve výloze značky COS.

S mírnou obavou jsem zvedla ke rtům kelímek, a když jsem se ujistila, že káva už trochu vychladla, srkla jsem si.

„Kdepak, s takovými nápady na mě nechod.“ Šibalsky jsem se usmála. „Jasný?“

„Jasný.“

Teď se Noa zastavila před výlohou butiků Patrizia Pepe. Její nejnovější kolekce jsme obě přímo zbožňovaly, jenže ceny pro nás byly většinou z říše pohádek. Přešly jsme Piazza della Repubblica, kde se ti nejmenší vozili na ruském kole, zatímco dospělí si pochutnávali v kavárně Caffè Gilli. Obchod firmy Apple, dnes umístěný v paláci, na jehož místě stál devět set let kostel San Piero Buonconsiglio, zase nabízel lahůdky pro milovníky technologií, zatímco vedle o přízeň turistů soupeřili prodejci obrazů a benátských masek. Tentokrát jsem se zeptala já.

„A ty? Co ten tvůj příšerný příběh?“

„Zítřka se mám sejít s Lorenzem Bucossim. To je náčelník florentské brigády karabiníků. Před pěti lety ten zločin vyšetřoval. Další kauza, co se podobá ‚zrůdě z Florencie‘. Je to dost nechutný. To mám za to, že jsem si ten případ vybrala za téma ročníkové práce.“

„Před časem jsem o tom něco četla,“ řekla jsem. Ta věc mě opravdu zajímala. „Když jsem si po psychologii dělala

tu specializaci z kriminologie. Ten si jako trofej odnášel levé nadro a vaginu oběti, je to tak?“

„Hajzl hnusnej.“

„Jo, pěkněj hnusák. To je teda život. V jednom bytě ve Florencii bydlí kriminoložka s psycholožkou, a to všechno z čirý ,lásky k umění‘.“

„Ani mi to nepřipomínej, krásko.“ Obě jsme se zasmály.

Vyhnuly jsme se klaunovi, který tvořil postavičky z balonků, a došly až před kostel Orsanmichele. Tam byla k vidění freska ze čtrnáctého století od Mariotta, na níž svatá Anna ochranněsky objímá město. Na okamžik jsem se zastavila před sousoším *Svatý Tomáš* od Andrey del Verrocchia.

„Nerajcuje tě?“

„Kdo? Kristus?“ opáčila Noa s odporem.

„Ale houby. Tomáš. Ten kluk, co na něj stál modelem, musel být fakt bourák. Tomáš, to je můj idol.“

„Ty jsi švihlá, Hannah,“ usoudila a odhodila na zem nedopalek.

„A ty jsi zas prase.“

Jsi fakt k sežrání, Tomáši, pomyslela jsem si. Přešly jsme náměstí Signorie. Mrzelo mě, že se tu dál jako „prostředek turistické zábavy“ používají koně. V Hadriánových časech tu bylo římské náměstí s termálními lázněmi. Ve středověku se prostoru zmocnili řemeslníci a přestavěli ho do současné podoby. Od renesančních dob až podnes představuje muzeum umění pod širým nebem, kde se bohové potkávají se jmény jako Filippo Brunelleschi či Michelangelo Buonarroti. Místo, kde lidé z nevědomosti konali a ničili podle svého, tak jako Mussolini nebo Savonarola. Náměstí, kde bronzový nápis před Neptunovou kašnou hlásá, že právě tady byl ten fanatický kazatel popraven.

Dějiště soubojů mezi guelfy a ghibelliny, Mediceji a Paz-

Christian Gálvez

zii, nacisty a Spojenci. Krátce po onom odpoledni jsem zjistila, že právě tady se v roce 1938 sešli všichni nadšení přívrženci, aby pozdravili Vůdce.

Tady je z balkonu Palazzo Vecchio pozdravil sám Adolf Hitler.